

ЗВІТ

**результати визначення мотивації до навчання у магістратурі
здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти»
факультету «Аудіовізуальне мистецтво та заочне навчання»
освітньо-професійної програми
«Фотомистецтво та візуальні
практики»
(осінній семестр 2021/2022 н.р.)**

Проблеми мотивації до навчання студентів Харківської державної академії дизайну і мистецтв у магістратурі є актуальними. Мотивація є важливим фактором, який сприяє само актуалізації художньо обдарованої особистості. На мотивацію впливає безліч соціальних, економічних, професійних факторів, що є її зниженням в процесі вибору рішення про вступ до магістратури.

Опитування здобувачів вищої освіти щодо визначення мотивації до навчання у магістратурі здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» здійснюється відповідно до Положення про опитування учасників освітнього процесу в Харківській державній академії дизайну і мистецтв.

Таке опитування є формою участі здобувачів вищої освіти у системі внутрішнього забезпечення якості вищої освіти та реалізації принципу «студентоцентрованого» навчання.

Для визначення мотивації до вступу в магістратуру і навчання за другим рівнем вищої освіти, робочою групою з забезпечення якості освіти було проведено опитування, в якому прийняли участь здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» факультету «Аудіовізуальне мистецтво та заочне навчання» освітньо-професійної програми «Фотомистецтво та візуальні практики».

Мета дослідження – виявлення актуальних мотивів їх навчання на магістратурі, ставлення до майбутньої професійної діяльності та, форма проведення – електронне опитування (анкетування).

Опитування проводилось 11.09.2021 – 23.09.2021р. Характеристика вибірки: 8 респондентів – 61,5% від загальної кількості) студентів 4 курсу, здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету «Аудіовізуальне мистецтво та заочне навчання» (освітня програма «Фотомистецтво та візуальні практики») денної форми навчання.

Унікальна особливість навчання в Харківській державній академії дизайну і мистецтв» – невелика чисельність (у порівнянні з кількістю студентів на більшості факультетів у нашого найближчого сусіда – ЗВО «ХП») здобувачів у студентських групах, члени яких навчаються за освітньо-професійними програмами на факультеті «Аудіовізуальне мистецтво та заочне навчання». Ця особливість полегшує реалізацію індивідуального підходу до підготовки здобувачів, але утруднює проведення кількісного аналізу отриманих результатів з дотриманням належних

критеріїв репрезентативності. Отже, зосередимося на змістовному аналізі результатів анкетування.

Аналіз відповідей показав, що більшість студентів останнього, випускного курсу (62,5%) планують вчитися далі після закінчення бакалаврату. Значно менша кількість респондентів (12,5%) вчитися далі не планує. Ще не визначились зі своїми планами щодо подальшого навчання 25% студентів, з тих, хто брав участь в опитуванні.

Результати відповідей на питання: «Ви плануєте вчитися далі після закінчення бакалаврату?» представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

- *Відповіді на питання: «Ви плануєте вчитися далі після закінчення бакалаврату?»*

Варіанти відповіді	Частка респондентів, що обрали відповідь, %
Планую	62,5
Не планую	12,5
Думав (а) про це, але ще не визначився (лась)	25

Респондентам запропонували обрати варіанти відповідей на питання: «Ви вирішили вступати до магістратури...»:

- Щоб змінити спеціальність (напрямок підготовки).
- Щоб мати кращі можливості кар'єрного росту.
- Щоб потім продовжити навчання в аспірантурі.
- Щоб потім продовжити вчитися за кордоном.
- Щоб поїхати на стажування за кордоном.
- Цікаво вчитися, отримувати нові знання.
- За порадою батьків, друзів, викладачів.
- Інше.

Серед відповідей щодо мотивів вступу до магістратури перше місце у рейтингу – варіант «інше», як свідчення того, що респонденти ще не визначилися із планами щодо подальшого освітнього маршруту. Друге місце – сподівання на кар'єрне зростання. Почесне четверте місце у рейтингу – вчитися, щоб поїхати на стажування за кордоном.

Варіанти відповідей на питання: «Ви вирішили вступати до магістратури ...» представлені в таблиці 2.

Таблиця 2

- *Варіанти відповідей на питання: «Ви вирішили вступати до магістратури...»*

Місце у	Варіанти відповіді

рейтингу	
1	Інше
2	Щоб мати кращі можливості кар'єрного росту
3	Цікаво вчитися, отримувати нові знання
4	Щоб поїхати на стажування за кордоном
5	За порадою батьків, друзів, викладачів

Респондентам запропонували обрати варіанти відповідей на питання: «Якби Ви вирішили вступати в магістратуру, то віддали перевагу продовжувати навчання...»:

- в ХДАДМ за тією ж програмою, по якій закінчив(ла) бакалаврат
- в ХДАДМ, але за іншою програмою.
- В іншому навчальному закладі України, але за фахом, по якій закінчив (ла) бакалаврат.
- В іншому навчальному закладі України, за іншою спеціальністю.
- За кордоном.
- Думав (а) про це, але ще не визначився (лась).
- Інше.

Пріоритет вибору навчального закладу – Харківська державна академія дизайну і мистецтв – перше (і третє – в ХДАДМ, але за іншою спеціальністю) місце у рейтингу. На другому місці – очікуване (дивись відповіді на питання щодо планів на подальше навчання) визнання невизначеності вибору.

Варіанти відповідей на питання: «Якби Ви вирішили вступати в магістратуру, то віддали перевагу продовжувати навчання...» представлені в таблиці 3.

Таблиця 3

- *Варіанти відповідей на питання: «Якби Ви вирішили вступати в магістратуру, то віддали перевагу продовжувати навчання...»*

Місце у рейтингу	Варіанти відповіді
1	В ХДАДМ за тією ж програмою, по якій закінчив(ла) бакалаврат
2	Думав (а) про це, але ще не визначився (лась)
3	В ХДАДМ, але за іншою програмою
4	За кордоном

Респондентам запропонували обрати варіанти відповідей на питання: «При виборі спеціальності для навчання в магістратурі для вас важливо:

- Освоїти новий напрямок для розширення можливостей професійного і кар'єрного зростання.
- Отримати нові знання і навички.

- Продовжити навчання за тією ж спеціальністю, за якою навчалися в бакалавраті.
- виправити наслідки помилкового вибору спеціальності.
- Інше.

За результатами опитування, для здобувачів освітньо-професійної програми «Фотомистецтво та візуальні практики» найважливіший мотив вибору – освоїти новий напрямок для розширення можливостей професійного і кар'єрного зростання. На другому місці – можливість продовжити навчання за тією ж спеціальністю, за якою навчалися в бакалавраті.

Варіанти відповідей на питання: «При виборі спеціальності для навчання в магістратурі для вас важливо...» представлені в таблиці 4.

Таблиця 4

- *Варіанти відповідей на питання: «При виборі спеціальності для навчання в магістратурі для вас важливо:...»*

Місце у рейтингу	Варіанти відповіді
1	Освоїти новий напрямок для розширення можливостей професійного і кар'єрного зростання
2	Продовжити навчання за тією ж спеціальністю, за якою навчалися в бакалавраті
3	Отримати нові знання і навички
4	Інше

Опитуваним було запропоновано обрати не більш трьох варіантів відповіді на питання: «При виборі навчального закладу для вступу до магістратури для вас пріоритет (оберіть, будь ласка, не більш 3 варіантів відповіді):

- Репутація навчального закладу.
- Вартість навчання на контрактній основі.
- Можливість вступити на бюджетну форму навчання.
- Кваліфіковані викладачі.
- Наявність гуртожитку.
- Забезпеченість навчальними майстернями, лабораторіями.
- Забезпеченість комп'ютерною технікою.
- Можливості працевлаштування, кар'єрного росту.
- Можливість працевлаштування за кордоном.
- Можливість брати участь у міжнародних проектах, виставках, конкурсах у період навчання.
- Можливість спілкування в період навчання з відомими дизайнерами.
- Інше.

Респонденти не скористалися нагодою і обрали лише один-два варіанти відповідей. На першому місці у рейтингу пріоритетів – можливість вступити на бюджетну форму навчання.

Варіанти відповідей на питання: «При виборі навчального закладу для вступу до магістратури для вас пріоритет (оберіть, будь ласка, не більш 3 варіантів відповіді)...» представлені в таблиці 5.

Таблиця 5

- Варіанти відповідей на питання: «При виборі навчального закладу для вступу до магістратури для вас пріоритет (оберіть, будь ласка, не більш 3 варіантів відповіді)

Місце у рейтингу	Варіанти відповіді
1	Можливість вступити на бюджетну форму навчання
2	Кваліфіковані викладачі
3	Репутація навчального закладу
4	Можливості працевлаштування, кар'єрного росту
5	Вартість навчання на контрактній основі

Лише 12,5% респондентів вважають, що достатньо володіють іноземною мовою і зможуть скласти вступні іспити до магістратури. Чверть (25%) опитуваних визнає, що їх рівень володіння іноземною мовою недостатній, половина (50%) тих хто брав участь в опитуванні перебувають у процесі – вивчають мову. Не заперечує відповідям на попередні питання і відсоток (12,5%) тих хто питаннями щодо рівня володіння мовою не переймався.

Результати відповідей на питання: «Ваш рівень знання іноземної мови достатній для того, щоб скласти обов'язковий іспит при вступі до магістратури?» представлені в таблиці 6.

Таблиця 6

- Відповіді на питання: «Ваш рівень знання іноземної мови достатній для того, щоб скласти обов'язковий іспит при вступі до магістратури?»

Варіанти відповіді	Частка респондентів, що обрали відповідь, %
Достатній	12,5
Недостатній	25
Вивчаю іноземну мову	50
Не замислювався (лась) над ці питанням	12,5

Більшість з тих, хто брав участь в опитування (62,5%), обрав би очну форму навчання в магістратурі. Жоден із респондентів не надав переваги дистанційної формі навчання.

Результати відповідей на питання: «Ви вирішили вступати до магістратури, яку форму навчання Ви б обрали?» представлені в таблиці 7.

Таблиця 7

- *Відповіді на питання: «Ви вирішили вступати до магістратури, яку форму навчання Ви б обрали?»*

Варіанти відповіді	Частка респондентів, що обрали відповідь, %
Очну	62,5
Заочну	37,5
Дистанційну	-

На думку 37,5% опитуваних, здобувачам освіти потрібен «Центр кар'єри». Указали, що не замислювалися ці питанням 62,5% респондентів. Жоден зі студентів, які брали участь в дослідженні, не указав, що такий центр не потрібен.

Результати відповідей на питання: «На Вашу думку, в ХДАДМ потрібен «Центр кар'єри», діяльність якого спрямована на підвищення конкурентоспроможності студентів на ринку праці?» представлені в таблиці 8.

Таблиця 8

- *Відповіді на питання: «На Вашу думку, в ХДАДМ потрібен «Центр кар'єри», діяльність якого спрямована на підвищення конкурентоспроможності студентів на ринку праці?»*

Варіанти відповіді	Частка респондентів, що обрали відповідь, %
Потрібен	37,5
Не потрібен	-
Не замислювався (лась) над ці питанням	62,5

Думки респондентів щодо переваг, які надаватиме перед роботодавцем диплом магістра, поділилися навпіл (50%/50%).

Результати відповідей на питання: «На Вашу думку, диплом магістра дає переваги перед роботодавцем?» представлені в таблиці 9.

Таблиця 9

- *Відповіді на питання: «На Вашу думку, диплом магістра дає переваги перед роботодавцем?»*

Варіанти відповіді	Частка респондентів, що обрали відповідь, %
Так	50
Ні	50
Не замислювався (лась) над ці питанням	-

Респонденти мали змогу обрати варіант відповіді на питання: «З ким Ви радитесь про прийняття рішення вчитися в магістратурі?»

- З сім'єю, рідними.
- З друзями, однолітками.
- Читаю інформацію в ЗМІ (інтернеті).
- Питаю думки тих, хто вже навчається в магістратурі і тих, хто вирішив не вчитися.
- Ні з ким не раджуся.

Опитування виявило, що на першому місці у рейтингу пріоритетів варіант: «Ні з ким не раджуся!» На останньому місці – сім'я, рідні.

Варіанти відповідей на питання: «З ким Ви радитесь про прийняття рішення вчитися в магістратурі?» представлені в таблиці 10.

Таблиця 10

- *Варіанти відповідей на питання: «З ким Ви радитесь про прийняття рішення вчитися в магістратурі?»*

Місце у рейтингу	Варіанти відповіді
1	Ні з ким не раджуся
2	Питаю думки тих, хто вже навчається в магістратурі і тих, хто вирішив не вчитися
3	З друзями, однолітками
4	Читаю інформацію в ЗМІ (інтернеті)
5	З сім'єю, рідними

Опитування виявило, що на факультеті «Аудіовізуальне мистецтво та заочне навчання» переважна більшість студентів останнього, випускного курсу освітньо-професійної програми «Фотомистецтво та візуальні практики» планують вчитися далі після закінчення бакалаврату. Анкетування проводилось на початку навчального року, тож не дивно, що частка респондентів не визначились зі своїми планами щодо подальшого навчання. Щодо затримки прийняття рішень – ця проблема потребує подальших розвідок (анкетування на початку весняного семестру), тому що невизначеність може свідчити як про тенденцію відкладання моменту прийняття рішення щодо подальшого навчання, так і про сформоване

усвідомлене рішення обмежитися (на даному етапі життєвого шляху) першим рівнем вищої освіти.

На підтвердження цієї думки – відповіді на питання щодо мотивів продовження навчання – на першому місці у рейтингу пріоритетів – «інше». За кількістю відповідей на другому місці мотив вибору – можливість кар'єрного зростання.

Свідчення високого статусу Харківської державної академії дизайну і мистецтв в очах респондентів – бажання більшості опитуваних продовжити навчання саме в Академії, за тією ж або іншою освітньою програмою.

Ще одне підтвердження визнання здобувачами освітньо-професійної програми «Фотомистецтво та візуальні практики» високого рівня організації навчального процесу в ХДАДМ – мотив вибору подальшого освітнього маршруту. Друге місце у рейтингу – свідомо обрана можливість продовжити навчання за тією ж спеціальністю, за якою навчалися в бакалавраті.

Пандемія і викликана нею складна економічна ситуація обумовили пріоритет (серед студентів, які брали участь в опитуванні) вибору навчального закладу для вступу до магістратури - можливість вступити на бюджетну форму навчання. Вимоги до рівня кваліфікації викладацького складу і репутації навчального закладу – свідчення усвідомлення мотиву вибору і досить високого рівня особистісної зрілості опитуваних (друге-третє місце у рейтингу варіанту вибору відповідей).

Студенти, які брали участь в опитуванні, не мають ілюзій щодо рівня (невисокого...) володіння ними іноземної мови. 50% опитуваних повідомили, що мову вивчають. Кількість респондентів, які не переймаються питаннями вивчення мови (12,5% відповідей) співпадає з кількістю тих, хто не планує подальше навчання в магістратурі (див. попередні відповіді – 12,5%) і не претендують на отримання більш високого ступеня вищої освіти.

При нагоді, здобувачі освітньої програми «Фотомистецтво та візуальні практики» обрали б очну форму навчання в магістратурі. Досвід третього року карантинних обмежень - жоден з опитуваних не обрав би (за можливості вибору) дистанційну форму навчання.

«Центр кар'єри» в Академії потрібен – вважає більше третини із кількості опитуваних студентів. Частка респондентів не переймалися питаннями щодо підвищення рівня конкурентоспроможності студентів на ринку праці і можливою підтримкою на цьому шляху з боку Академії, і мотивація відповіді на це питання потребує подальших розвідок.

Потребує заглибленого вивчення і значна кількість (від 12,5% до 62,5%) вибору відповіді: «Не імілювався (лась) над ці питанням» – як можливе свідчення низького рівня навичок ціле утворення, небажання брати на себе відповідальність за довгострокове планування і низький рівень особистісної зрілості опитуваних що є показником для організації корекційних заходів (тренінги, тощо) з метою формування навичок само менеджменту, особистісного зростання і умовах високого рівня невизначеності і ситуативної тривоги в умовах пандемії і викликаній нею економічної кризи. Ці фактори, безумовно, впливають на само сприйняття

особистості і є перешкодою у планування свого майбутнього, у тому числі – кар’єрного і професійного зростання.

Здобувачів запитали, з ким вони радяться при прийнятті рішення щодо вступу у магістратуру? На першому місці у рейтингу пріоритетів варіант: «Ні з ким не раджуся!» Друге місце – думки «попередників» навчання у магістратурі. Почесне третє – однолітки і друзі. Думки родичів респонденти враховуватимуть в останню чергу.

Отже, на мотиви вибору респондентів значний вплив здійснюють представники референтної групи «друзі і однолітки». З урахуванням того, що до вибірки увійшли здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» освітньо-професійної програми «Фотомістецтво та візуальні практики» віком не старше 25 років, а люди 24 років – за останньою класифікацією ВОЗ¹ віднесено до групи «підлітки», дані опитування про урахування думки «друзів» для формування мотивації вибору подальших рівнів освіти можуть бути використані для підвищення ефективності заходів щодо інформування студентів про можливості, які вони можуть використати при проєктуванні подальших освітніх маршрутів, виходячи з майбутнього на шляху творчої та особистісної самореалізації.

Питання мотивації є актуальним протягом усього періоду засвоєння знань особистістю. На сьогодні актуальні питання підготовки студентів вищих художніх навчальних закладів України до активного творчого життя, створення умов для особистісної і професійної самоідентифікації потребують нових, креативних підходів для організації навчального процесу, врахування особливостей художньо обдарованої особистості в процесі опанування вищою художньою освітою, що обумовлює актуальність вивчення особливостей професійного самовизначення і проєктування, за принципом «освіта через усе життя», подальших освітніх маршрутів, виходячи з майбутніх професійних завдань.

Проведене опитування підтвердило високу мотивацію здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» освітньо-професійної програми «Фотомістецтво та візуальні практики» до підвищення ступені вищої освіти до рівня «магістр» саме в Харківській державній академії дизайну і мистецтв.

Студентське опитування, як частина діяльності Робочої групи із забезпечення якості освітньої діяльності, поруч із вивченням особливостей мотивації вибору навчального закладу і освітніх програм здобувачами освіти, поглядів викладачів, випускників і працедавців, дотриманням академічної доброчесності дає об’єктивний матеріал для вдосконалення навчального процесу, включно з поглибленням soft skills (соціальних навичок і умінь) та покращення управлінських процесів в Харківській державній академії дизайну і мистецтв.

24.09.2021 р.

Голова робочої групи
з забезпечення якості
освітньої діяльності ХДАДМ

Наталя БІЛЬДЕР

ⁱ <https://www.prostir.ua/wp-content/uploads/2018/12>